

jega obraza služili svoj kruh. Popolne sreče ti na zemlji ne ustvari nihče. S pametnim, skupnim delom pa lahko dosežemo posvetno blagostanje.

Kakšno nalogo imajo poslanci?

Ze prej smo govorili o poslancih. Poglejmo si enkrat natančneje, kakšno nalogo imajo;

Gotovo je, da vsi ljudje v državi ne morejo priti skupaj, da bi sklepali o svojih težnjah. Zato imamo poslance. Njihove glavne naloge pa so sledeče: Poslanci delajo in sklepajo pred vsem nove postavbe, ali pa izpreminjajo že obstoječe, ako jih hočejo izboljšati. To seveda ne gre tako mirno, gladko in lanko, kakor si marsikdo misli, kajti vsak ima svoje želje in svoje zahteve, posamezni stanovci jih imajo ravniako, kakor država v celoti. Kako težko se zedinijo recimo za to ali ono, samo na sebi dobro stvar že večkrat mali občinski odbori! Pride do prepira, pojasnjevanj in zavlačevanj. Tako je še v veliko večji meri to v

državnem zboru. Kako se včasih občani perejo in prepirajo, kda te občinski predstojnik, ker dobro ve, da je od tege v občini mnogo odvisno. Glej, dragi moj, ravno tako se večkrat poremo in pripravamo, kdo bo ministriški predsednik in kateri bodo njegovi odborniki — pomagači, ministri! Ni vseeno, kdo je zupan, še manj vseeno je, kdo je ministriški predsednik in kakšno je ministristvo.

Druge važna naloga poslanca je, da zna vladi gledati na prste, kako uporabita državne dohodke in kje jih uporablja. To je ena izmed glavnih in tudi najtežavnjših nalog poslancev. Če tebi dela ureditev tvojega gospodarstva velikokrat skrbi in težave, kolikor bolj se dela skrbi in težave vestnemu poslancu ureditev državnega gospodarstva. In kakor tebi ne gre vse tako izpod rok, kakor si sam želiš in ne zadane krivda tebe, tako je tudi s poslancom!

Tretja važna naloga poslanca je, da opozarja

svoje rojake na gospodarski napredek ter skrbi za to, da se blagostanje ljudstva dvigne. Pri tem pa mora imeti pred očmi vedno celoto, delati torej za splošno korist in podpirati posameznike le v toliko, kolikor je koristno vsem in ne škoduje posameznikom.

Poslanec mora nadalje paziti povsod na to, da se izvršujejo in spoštujejo postavbe, kajti brez teh ni miru in niso varni ne svojega imetja, ne svojega življenja. Nepošteno je torej, zahtevati od poslanca, da za posameznika izvrši ali izpostuje nekaj, kar ni postavno, ni pravično in kar je proti splošnim koristim.

Končno je važna naloga poslancev, da pomagajo do pravice vsem, ki se jim godi od strani drugih, posebno se od strani oblasti vede ali nevede, hote ali nehote krivica. Ponavljam tukaj, kar sem že rekel: ako hočeš, da poslanec v polni meri vrši svojo dolžnost, moraš ga pošteno obveščati!

Presodite sami!

„Samostojna kmetijska stranka“ se zdaj na vso moč taji, da bi bila v zvezi z liberalci. Najdejo se še ljudje, ki jim to verjamejo. In vendar „Samostojna kmetijska stranka“ je z liberalci v zvezi, je liberalna. Ima namen, pridobiti liberalni stranki na kmetih pristašev. Za to so irdni dokazi!

1. Pristaši „Samostojne“ — prejšnji liberalci.

„Samostojna kmetijska stranka“ se je ustanovila dne 1. junija 1919. Na ustanovnem shodu v Ljubljani so govorili skoro samo možje, ki so bili vedno s seboj liberalne stranke. Tudi načelstvo je po veliki večini iz bivših kmetijskih liberalnih mogočencev. Liberalno glasilo „Domovina“ je takrat sama priznala, da so pristaši „Samostojne“ možje, ki so bili po večini še pred enim tednom pristaši JDS (to je: liberalne stranke).

2. Liberalci pozdravljajo „Samostojno.“

Ali so bili liberalci hudi, ker se je ustanovila „Samostojna“? Pa še kako! „Slovenski Narod“, glavno glasilo liberalcev, je iskreno pozdravil novo stranko in povdarjal njeno potrebo. Zgoraj imenovana „Domovina“ je pisala že junija o Samostojni: „Ako hoče nova stranka dobro slovenskemu kmetu in jugoslovanskemu narodu, naj začne svoje delo tamkaj, kamor dosedaj organizacija JDS (liberalne stranke, op. ur.) še ni mogla“ (namreč med kmetiskim ljudstvom, kjer liberalna, brezverska in meščanska, kapitalistična stranka kljub močnemu prizadevanju ni mogla dobiti tal, ker jo kmetsko ljudstvo predobro pozna). Ker liberalna stranka med vernim kmetiskim ljudstvom ni mogla ničesar doseči, je z veseljem pozdravila Samostojno, ki ima namen, po zvijači spraviti kmetško ljudstvo v liberalni tabor. — Dr. Kukovec, sedanjí vodja liberalne stranke, je posvetil dne 12. septembra v „Slovenskem Narodu“ in kmalu nato v liberalnem „Mariborskem Delavcu“ dolg članek „Samostojni kmetijski stranki za Slovenijo.“ V njem poziva Samostojno kmetijsko stranko, naj zahteva od drugih slovenskih strank, da ji odstopijo primerno število poslanskih mest. Češ: liberalna (demokratska) stranka ji rada da priloznost, da sodeluje v političnem življenju. — Ko se je dne 23. novembra Samostojna šla klanjat liberalnemu predsedniku vlade dr. Žerjavu, jih je tudi dr. Žerjav pozdravil tako: „Zelo me veseli, da ste se organizirali v čvrsto novo stranko!“

Prosim vas lepo, zdaj pa presodite sami! Ako liberalna stranka, ki je na protikrščanskem stališču,

pozdravlja Samostojno ter ji ponuja poslanska mesta, ali ne priča to dovolj jasno, da mora biti nek miš-maš med liberalci in Samostojno? Ali so liberalci kdaj pozdravili KZ, ki je krščanska kmetijska stranka? Nikdar ne! In tudi ne morejo. Ker krščanstvo in protikrščanstvo, vera in nevera, Kristus in Belial, to ne more vso večnost skupaj. Pač pa se lepo ujema protikrščanski liberalizem in zazadaj navidez versko indiferentna, v resnici pa protikrščanska Samostojna.

3. Liberalci sami priznavajo, da je „Samostojna“ liberalna.

A dokaz gre dalje. Liberalci sami so priznali, da je Samostojna sad, dete brezverske liberalne stranke. Dr. Tavčar, prejšnji vodja liberalne stranke, je napisal v „Slovenskem Narodu“ dne 5. septembra to-le: „Napredna (liberalna, op. ur.) slovenska stranka je skušala dobiti privrženecv med kmeti. Sad tega je neodvisna kmečka stranka“ (to je: Samostojna kmetijska stranka). — Najjasnejši dokaz zveze Samostojne z liberalci pa je ta: Dne 22. novembra je liberalna stranka poslala svojim krajevnim organizacijam obširno okrožnico, v kateri naroča svojim liberalnim pristašem: „Naši (= liberalni) pristaši in pristaši Neodvisne (Samostojne) kmetijske stranke snujejo gospodarsko organizacijo „Ekonom“... Vsem našim (liberalnim, op. ur.) gospodarskim organizacijam, kakor tudi posameznikom priporočamo, da pristopajo. Takih organizacij mi dosedaj nismo imeli in zato so naši (= liberalni) pristaši velikokrat trpeli očitno škodo, med tem ko je klerikalce (= pristaše krščanske Kmečke Zveze, op. ur.) podpirala Gospodarska Zveza.“ Gospodarska organizacija „Ekonom“ je torej skupno podjetje liberalne in Samostojne stranke. Za skupno podjetje je neobhodno potrebno sporazuma in zveze. Torej je Samostojna kmetijska stranka zvezana z liberalno! Zvezani so. Se več! Liberalci svoje liberalne pristaše naravnost pozivajo, naj pristopijo v Samostojno. V ravno kar omenjeni liberalni okrožnici stojijo tudi te besede: „Glede razmerja naše (liberalne, op. ur.) stranke do Neodvisne kmečke stranke povdarjamo sledeče: naša (= liberalna, op. ur.) stranka ne bo nikjer ovirala razvoja Neodvisne kmečke stranke in naši pristaši lahko povsod vstopijo tudi v organizacijo Neodvisne kmečke stranke.“ — Liberalna stranka s tem uradno ugotavlja, da so njeni, liberalni pristaši obenem lahko pristaši Samostojne ali Neodvisne kmetijske stranke.“ Stranke se ločijo in se družijo po nazorih, krščanskih ali nekrščanskih. Ni-

člo ne more biti obenem član dveh strank, ki si po nazorih, krščanskih ali nekrščanskih, nasprotujeta. Ker pa so pristaši protikrščanske liberalne stranke lahko ob enem tudi pristaši Samostojne kmetijske stranke, je nad vse jasno, da se Samostojna sklada z liberalno v njenih protikrščanskih, svobodomiselnih nazorih. Kako bi sicer liberalna, svobodomiselná in protikrščanska stranka svojim pristašem priporočala, naj vstopijo v Samostojno?

4. Dejanja „Samostojne“ pričajo, da je liberalna.

Kljub tem jasnim dokazom se Samostojna vedno taji, da bi bili liberalni. Med vernim kmetiskim ljudstvom bi jih nekaj časa držalo še edino to, da ne bi bili zvezani z liberalci. To dobro vedo. Zato tako zakrivajo svoj liberalizem. A le v besedah. Njih dejanja govore drugače. Dejanja Samostojne so liberalna. Opustimo to, da na shodih Samostojne govorijo liberalni advokati (dr. Dimnik v Vidmu) in da so pristaši Samostojne Sokoli. So še druga liberalna dejanja Samostojne.

Prvič: Zakaj se je hodila Samostojna na 70-jem zborovanju v Ljubljani dne 23. novembra — red deželni dvorec klanjat novemu vsiljencu, pokrajinskega predsedniku dr. Žerjavu, najzagrizenejšemu liberalcu, ki je od demokratsko-socialistične beogradske vlade postavljen za to, da v Sloveniji po liberalnih načelih zatira svobodo Slovencev in siloma vbrižgava v naš verni narod protikrščanski, proticerkveni dah. Zakaj se mu je Samostojna poklonila? Zato ker to liberalna in se je morala pokloniti svojemu generalu!

Dalje: Na istem shodu je Urek obsojal stranke (to je: Kmečke Zveze, op. ur.), ki hočejo samoupravo pokrajini. Naša krščanska Kmečka Zveza hoče skupnost s Hrvati in Srbi, hoče močno skupno državo jugoslavijo, a le skupnost v zakonodaji in v upravi tam, kjer je v korist države, kjer pa je v korist prebivalstva, pa imej upravo vsak narod za se: Slovenci za se, Hrvati za se in Srbi za se. Tako hoče tudi najmočnejša srbska radikalna stranka in hrvatski Narodni klub. Ta je tudi edino pravo. Samostojna pa se je izrazila proti temu. Hoče torej popolno skupnost, ne le v zakonodaji, ampak v upravi tudi tam, kjer ni v korist prebivalstva. Zakaj? Ker isto, namreč centralizem, zahtevajo tudi liberalci. Dr. Žerjav jih je takrat za to izjavo še prav posebno pohvalil.

Tretjič: Samostojneži pravijo, da niso proti veri. A še do danes niso protestirali proti novemu solskemu načrtu, ki omejuje verski poduk v šoli, je

ne žanjejo in ne spravljajo v svoje žitnice, živijo tudi njih otroci kot vrabci pod nebom, ki zobljejo danes tu in jutri tam, kjer se jim potrosi kaj iz usmljenja, ali pa si napolnijo tudi sami bodisi skrivoma, bodisi tudi siloma pri belem dnevu svoje gladne želodčke z v čeri prvimi šrešnjami in drugim sadjem.

Saj obiska sedlarskih brezperutnih vrabcev v svoji sadonostni se bca vsak podanik darežljivega sv. Miklavža na Polju belí, nego Afrikanec ali Azijec — kobilice.

Sam in na lastne oči sem bil priča, ko se je u-sedlo nekaj desetini teh kobilic iz Sedlarjevega v temničastem mraku na veje grma, ki mu pravimo mi ob Sotli: laški lešniki. Leskov grm je bil tik ob Sotli. Sedlarčki so čivkali v njem, se pulili, ravšali in klofutali za sicer trd in skromen sad. Grm je bil lasti sosednega vaščana, ki je izdril pri pogledu na ta oživljeni grm na njivi dolgo fiziološko in se plazil proti grmu. Cez nekaj trenutkov je prenehalo kar na mah ono otroško čivkanje v gostem grmu, čul sem le še glasno udrihanje s preklo in eden štrbunk za drugim v jesensko hladno Sotlo.

Vsi Sedlarčki so poskakali iz strahu pred leseno trdo fiziološko v vodo, odplavali na hrvaško stran in se norčevali iz lastnika leskovega grma, ki je še udrihal in lomastil na slepo po praznih in nedolžnih vejah.

Sedlarci ti pleza kot veverica in plava kot ščurka že koj po prvih korakih življenja. Saj sadno drevo, ptičja gnezda, žabe in ribe v Sotli so telesna pašna sedlarskih otrok.

No, v šolo pa pošiljajo Sedlarci svojo mladino na sicer veliko nevoljo ter jezo vaškega solnika in fajmoštra. Če je zabil učitelj Sedlarčku po tisočerihi udarcih črke in številke v za uk prevotlo glavo, je segel veliko in — vse! O katehetu niti ne govorim rad, ker se še spominjam sam predobro, da je nosil rajni g. župnik v šolo nekaj metrov dolgo brezovko, ki je imela ob koncu trd vozle, segel je ž njo po dolžni iz prve klopi v zadnjo, kjer so sedeli Sedlarci in se levo na desno v takozvano solsko klop, kjer ni-

so ločile Sedlarke enega Boga od treh oseb, 6 resnic od 7 zakonamentov, 10 božjih od petero cerkvenih.

Za uk posvetne in krščanske zveličavne celine še pač ni bil dostopen doslej skoro nobeden vaščan iz Sedlarjevega. Pismouk pa je med njimi vsak, ki si je obdržal v spominu za življenje skok preko najozje grabe črk in števil, ednega Boga in treh božjih oseb, katerim pravijo tudi v Sedlarjevem presveta Trojica. Za uk in brihtanje iz knjig niso Sedlarci. Niti kakega pristno rojenega soštarja, žnidarja ali kakega drugega ropotarja si doslej niso vzgojili ter izmuštrali.

Če pa že niso za uk in meštrijo, so menda prikrojeni njih možgani in roke za poljedelstvo in živinorejo? Oh, saj sem že omenil zgoraj z onim pljunkom na lastno zemljo, da ne najdemo v celem Sedlarjevem niti enega poštenega gruntarja, ampak so pristrižena vsa posestva naših Sedlarcev že od nekdanj po socialdemokratsko tako, da jih objame lastnik prav izlaha z obema rokama. Ako pa si je pljunil Sedlarce dvakrat ali trikrat na leto v roke, pa je že tudi poročal, posejal, okopal, ogrnil, požel in spravil za zimó. Pri takem poljedelstvu pa je v Sedlarjevem tudi glede živinoreje precej slabo.

Tamkaj pod križem, predno dosepeš v Sedlarjevo od severne strani, se ti razteza ponos vseh Sedlarcev, njih srednja ter višja šola — trikotna gmajna! Na tej gmajni lahko vidiš od slovesa onga do njegovega zopetnega prihoda vse rogate, kopitaste in ščetinaste četveronožce, katere pase in čuva na desetine otrok, mladeničev, mož in žensk.

Gmajna in rante ob Sotli so Sedlarcem ono zbirališče, kakor drugim vaška lipa in prostor pred farni cerkvijo, mestjanom pa glavni trg ali rotovž. Ob delavnikih na gmajni, ob nedeljah in praznikih, ko je večji tujski promet skozi Sedlarjevo, pa so shajališče vseh vaščanov one rante ob Sotli, ob katere se naslanjajo od zore do poznega mraka, zroč med različni pogovori v žuboreče valčke Sotle, ki jih loči od bratov Hrvatov.

Da pa ne bom pozabil, prezrl in izpustil, bodi omenjeno že koj na tem mestu, da so se shajali Sed-

larci pred vojno tudi preko temnozelené Sotle, na hrvaško-bratskih fleh, tik ob Sotli, v do danes takozv. Skalički bajti. Takoj iz Sedlarjevega lahko prideš preko brvi do iz desek zbite in za silo s slamo krite bajte, ki krije nekaj miz in klopi ter prosto ognjišče ob voglu in z rdeče vihraječo zastavico na strehi.

Tukaj je pred vojno kral, drl in evrl na ognjišču jance in točil vino v spomladi, poletju in v jeseni Hrvat — stari Skalički. Ta bajtarsko krčmarska vrata so bila odprta gostom le ob nedeljah in praznikih. Vse mize te kolibe so zasedali le Sedlarci od starosti 14 let naprej in najbližji Hrvatje. Ti gostje niso navadno peli, niti plesali, ampak kvartali za vino in s česnom daleč vonjajoče odognjeno ovčjo pečenko. — Kajti v kvartopirsko šolo ti zahaja vsak Sedlarce, odkar se začne zavedati po svoji skromni pameti, da je na svetu, in potem izvršuje to meštrijo do svoje preselitve na njivo večnega miru farnega patrona sv. Miklavža na Polju.

Gotovo, odkar je izsul sam pečenšček karte na zemljo iz svoje vražje bisage in malhe, še ni živel, še manj pa umrl Sedlarce, ki bi ne bil strokovno izobražen večšak v vseh ovinkih poštenosti in nepoštenosti kvartopirske umetnosti. Kvartanje je že nekaj podedovan ter prirojen greh vseh Sedlarcev, odkar jih pozna ustno izročilo, ker nobena slovenski javnosti dostopna knjiga se še ni obregnila do teh vrst ob nje.

Pa vrnimo se zopet nazaj od kvarti k Skalički bajti. Nedeljske in prazniške izlete so delali solskim klopem odrasli Sedlarci k bratu Hrvatú, ki jim je postregel s pečenko ter pijačo za malenkostne krajcarje, katere je porivala v žep krčmarju sedlarska duševna zabava in uteha — kvarte in križ s krečo po mizi za vino in pečenege janca.

Samo po parkrat na leto in še to v poletju in jeseni ob veliki in mali Gospojnici je najel stari Skalički kakega mehača, ki je krtačil s evilom ter veľkom za godbo bolj okajena in debela sedlarska učca.

(Dalje puičodnjé.)

Cerkvi vsak vpliv na vzgojo otrok in hoče staršem odzveti vsako pravico do šole. To je najhujše žalje verskega, krščanskega čuta slovenskega ljudstva in Kmečka Zveza z mirom in zmirom protestira zoper ta načrt. Samostojna kmetijska stranka se do danes ni zganila, ni obsodila svobodno izražene in protiverskega šolskega načrta. Torej je z njim zadovoljna! Zakaj ga ni in ga tudi ne more obsoditi? Zato ne, ker je liberalna. Pač pa imamo izjavi dveh voditeljev Samostojne o tej stvari. Mramolja se je izrazil dne 1. no-

vembra 1919 v Jarenini, da še ni čas za protest proti brezverskemu šolskemu načrtu. Drugi znan agitator Samostojne, Tršan, pa je izjavil, da bo kmet. stranka v državnem zboru glede vere in šole glasovala z večino. Če bo torej večina za to, da se verouk vrže iz šole, bo tudi Samostojna za to. Če bo večina poslancev za to, da se odpravi krščanski zakon in se vpelje civilni zakon in ločitev zakona, bo tudi Samostojna za to glasovala!

Da, krščansko, kmečko ljudstvo: To bo zadnja

in najhujša posledica, če bi prišli v državni zbor poslanci Samostojne kmetijske stranke: Brezverska šola in ločitev zakona! Slovenski liberalci so zahtevali že leta 1906 svobodno, brezversko šolo in so leta 1912 glasovali za ločitev zakona. Za to bodo glasovali tudi poslanci liberalne Samostojne kmetijske stranke, ako pridejo v državni zbor. Krščansko kmečko in slovensko ljudstvo ima dolžnost skrbeti, da se to zgodi!

Delo za naše časnike

1. Kako delajo naši nasprotniki.
Naši nasprotniki, liberalci in socialni demokratje, hočejo Slovenijo kar preplaviti s svojimi časopisi: „Nova doba“, „Plujski list“, „Domovina“, „Jugoslavija“, „Mariborski delavec“, „Ljudski glas“ in drugi. Sami novi naslovi, ki jih pred in med vojsko nismo poznali. A le obleka je nova. Volk pa je stari, protikrščanski. Nasprotniki krščanstva predobro vedo, kako moč in vpliv ima časopisje! Saj bere časopise vsak človek, izobraženec, rokodelc, kmet in delavec! Jud Mozes Montefiore je rekel pred 80 leti: „Kaj govorite; dokler nimamo v rokah tiska, je vse kar pravite, zastenj. Dokler mi judje nimamo v lasti časopisov, da omamljamo svet in ga varamo, ne dosežemo ničesar. Tisk napravlja javno mnenje, ga spreminja kakor hoče, vpliva na volitve, urejuje vse delovanje“. Pariški jud Kremje je govoril: „Vse je závisno od pouka v časopisju. Torej skušajmo na vsak način, da si časopisje prilastimo, potem bo vse naše.“ In res, judje imajo dandanes v rokah svetovno časopisje.

Pri nas na Slovenskem se hočejo po judovskem navodilu in načinu polastiti tiska liberalci in socialni demokratje. Pokupiti hočejo kar največ tiskarn. Liberalci so kupili pred kratkim v Ljubljani Bambergov tiskarno in jo prekrstili v „Stampo“; v Mariboru so dobili v roke Rabitschevo in Kralikovo tiskarno. Socialni demokratje pa so v Mariboru kupili Mostböckovo tiskarno. Vse štiri tiskarne so bile neznanstveno drage. A žrtvovali so, vedoč: kdor ima tiskarno, ima časopisje, kdor ima časopisje, dobi sčasoma v oblast ljudstvo. To je posebno važno zdaj, ko ljudstvo sodeluje ali pravzaprav: bi moralo sodelovati pri vladanju države. Omenim samo, kako so hoteli nasprotniki ljudstvo pridobiti za protiverski šolski načrt. S tako besnostjo se je zaganjala liberalna celjska „Nova doba“ v slovenske samostanske in duhov-

niške šole in zavode, ki jih je imenovala „črna roka“. S tem je hotel ta list samo podpirati novi, in ljudstvo pridobiti za proticerkveni šolski načrt, ki določa, da naj bodo vsa učiteljska državna, ter hoče s tem za tretji samostanska učiteljska. Socialdemokratski „Naprej“ pa je prinašal celih 14 dni proticerkvene članke, ki naj bi ljudstvu vbrili v glavo, da je Cerkev sovražnica izobrazbe in da torej novi šolski načrt prav stori, če Cerkev vrže iz šole. Tako so hoteli protikrščanski listi ljudstvo odvrniti, da ne bi protestiralo proti šolskemu načrtu. — V kratkem pridejo volitve. Od volitev bo závislo, kdo bo vladal našo državo in kako jo bodo vladali: ali po krščanskih načelih ali na brezverskih liberalnih in socialističnih naukih. Ob volitvah se bo najbolj pokazala moč časopisja. Ljudje bodo volili tako, kakor jim bo narekoval časnik, ki ga berejo. Zato naši nasprotniki tako žrtvujejo za svoj tisk, zato ga s tako vztrajnostjo in vsilnostjo širijo med naše ljudstvo in z njim svoje krive, protikrščanske nazore.

2. In mi naj držimo roke križem?

Ali naj mi, ki prisegamo na krščanska načela, držimo roke križem? Ali res naj velja tudi za nas, „da so otroci tega sveta modrejši ko otroci luči?“ Naša sveta dolžnost je, da z vso vnemo delamo za krščanske liste: „Gospodar“, „Straža“, „Domoljub“, „Slovenec“ i. dr. Kajti le s tem se moremo uspešno bojevati proti nasprotnim listom, da širimo naše časnike! Papež Leon XIII. je leta 1886 pisal ogrskim katolicanom: „Širite dobre spise, ki zagovarjajo resnice in vzpodbujajo k čednosnemu življenju.“ Slavni škof Ketteler je rekel: „Kdor nima dandanes nikakega smisla za katoliško časopisje, se ne more imenovati dober katoličan!“ Papež Pij X. je sprejel katoliškega časnikarja. Blagoslovlj mu je časnikarsko pero ter mu ga potem dal nazaj rekoč: „Ni bolj plemenitega misijona, kakor je časnikarski. Blagoslovim to znamenje vašega poklica. Moji predniki so blagoslovljali meče in oružje krščanskim vojakom, jaz smatram za važnejše, da kličem blagoslova na pero katoliškega časnikarja.“ Tako važnost polagajo naši cerkveni poglavarji na časopisje!

3. Širjenje naših listov bodi organizirano!

Možje, žene, mladeniči, dekleta! Izobraževalna društva, Dekliške zveze, Marijine družbe, Orli, zapupniki Kmečkih Zvez! Vsi, ki čutate krščansko, vrzite se zdaj ob Novem letu s svetim navdušenjem na razširjanje našega časopisja, zlasti „Gospodarja“ in „Straže“. A delo za naše liste bodi organizirano! V vsaki župniji se naj razdeli delo za razširjanje naših časnikov po vseh ali krajih. Orel ali Dekliška zveza ali Marijina družba ali Izobraževalno društvo dolžni za vsako vas ali kraj enega, ki nabira naročnike. Ni pa dovolj, da tisti samo agitira, ampak naj obenem pobere od novih naročnikov naročnino, si zapíše njih naslove in pošlje nabrano skupno svoto in naslove naročnikov upravništvu „Slov. Gospodarja“, oz. „Straže“ v Maribor. Tiskarna sv. Cirila. Lahko tudi vsi nabiralec ene župnije izročijo naročnino in svoto vseh naročnikov enemu, n. pr. blagajniku društva in ta potem pošlje za vse nove naročnike cele župnije na upravništvu lista. Kjer je ustanovljena in organizirana Kmečka zveza, naj zapupniki Kmečke zveze na zgoraj popisani način nabirajo naročnike! Tako se naj kar najhitreje organizira delo za naše liste po vseh župnijah! Kjer si eden sam ne more naročiti lista, naj si jih naroči po dva ali trije skup!

Delo za razširjanje naših listov je apostolsko delo. Ob volitvah, pri zakonodaji, pri vladanju naše države, pri vzgoji otrok, v pravem in verskem življenju našega ljudstva, vsepovsod se bo poznalo, ali in koliko se je delalo za katoliško časopisje!

Naša ljudska šola.

(Iz kmetijskih krogov.)

„Učiteljski Tovariš“ se je začel prav živo zanimati za predloge Kmečkih Zvez glede ljudskega šolstva. V svoji površnosti pa niti ne utegne prosoditi teh stvarnih predlogov, ampak jih imenuje podlo gonjo zoper šolstvo in učiteljstvo.

Mi smo mnenja, da je treba to ljudsko zanimanje za osnovno šolo le pozdraviti, ker doslej tega zanimanja ni bilo opaziti. Pomislimo, kako malo je bilo dosedaj med ljudstvom smisla za šolo! Kako mu gi je pošiljal otroka v šolo največ zato, da bi se naučil — „nekaj nemščine“, ali k večjemu iz strahu pred kaznijo. Da ni imela ljudska šola doslej več privlačne sile, ni krivo učiteljstvo, ampak vzrok je njen ponesrečen ustroj.

Vsaka šola ima namen, da izobrazí učenca za njegov stan. Tedaj se mora tudi ljudska šola zlasti v višjih razredih ozirati na to, da se bo kmetijski otrok izobrazil v njej za svoj bodoči poklic.

Ali je pa temu ustrezala dosedaj naša ljudska šola? Zalibog da ne. Koliko abstraktnih pojmov se je vtepalo otroku v glavo iz geometrije, fizike, slovnice itd. In potem še druge šolske zanimivosti! Vedno se sem smojal kot otrok, kadar so razgrnili pred nas — „slep“ zemljevid in so pričeli po njem loviti — „slepe miši.“ Vse to, da se je potratil čas in prebil božji dan. Kakor da bi ne bilo drugih predmetov, za kate-

re bi se dal ta zlati čas bolje obrniti! Koliko se je pa naša ljudska šola menila za kmetijstvo, vinogradništvo, sadjerejo, čebelorejo itd.? Niti osnovnih pojmov ni nudila otroku in vendar bi vse to zanimalo vsakega, še tako lenega in nenadarnega našega otroka!

Seveda, za te predmete so druge šole, strokovne. Gotovo. Pa kje so te šole? Mogoče v vsakem okraju ena? To bi še šlo. Toda tu nimaš druge izbire, ali pošlješ otroka za vinogradstvo v Maribor, za poljedelstvo v St. Jur ali Novo Mesto, za gospodinjstvo pa v Ljubljano; in tam se naj otrok še par let tega uči, kar bi mu morala nuditi domača šola.

In pogledimo statistiko, pa se bomo čudili, kako malo kmetijskih fantov in deklet obiskuje te šole. Tu intam kdo iz premožnejše hiše, za večino drugih, u-božnejših, so te šole nepristopne, četudi so za vsakega krvavo potrebne.

Zato pridemo nazaj na ljudsko šolo, ki je kmetškemu človeku najbližji učni zavod, in zahtevamo od nje, da nadomesti učencu vsaj deloma tudi gospodarske strokovne šole. Kmetijski učenec naj v domači šoli zve za vse potrebno, kar se v teh šolah poučuje. In tu omenimo načrt Kmečke Zveze iz Cerkelj, ki predlaga, naj bi se od 11. do 14. leta v prvi vrsti učili v šoli predmeti, prikrojeni stanovski izobrazbi (polje-

delstvo, zadružništvo, sadjereja itd.). Ta poduk bi pa morali v zimskem času obiskovati tudi otroci od 14.—16. leta, razven seveda tistih, ki so staršem doma neobhodno potrebni.

Tako bi ljudska šola res ustrezala najhujšim potrebam kmečkega prebivalstva in imelo bi ljudstvo za njo tudi več zanimanja in veselja.

Seveda bi se na takih šolah zahtevalo od učite-ja nekaj več kakor doslej, in tudi delo bi bilo težje; pa to delo bi bilo plodonosno, občekoristno. Pri izstopu učencev iz šole bi imel učitelj ponosno zavest, da jih je vzgojil za življenje.

Vzgoja za življenje, to bodi cilj ljudske šole! Naš novi načrt za narodne šole, ki ga je izdelal Prosvetni odbor v Beogradu, žalibog temu namenu ne ustreza, zato ga v tej obliki v mirno vestjo odklanjamo. Kol smoter narodnih šol stavi ta načrt zlasti to, da širijo med narodom pismenost in prosveto. Kaj pa je ljudska prosveta? Samo blesteča fraza je in ostane, ako ne nudi ljudstvu tudi stanovske izobrazbe. A ravno tej ne daje novi načrt tistega mesta v šoli, kakor bi bilo za ljudstvo potrebno.

Zato povzdignemo v imenu kmečkega ljudstva svoj glas: Dajte nam ljudskih šol, ki bodo odgovarjale vsem potrebam ljudstva, pa se bo povzdignila ljudska kultura, pa tudi ljudsko blagostanje. A. P.

Kmet in draginja.

Na Francoskem se kuje iz 1 kg zlata 3100 frankov, na Nemškem pa iz 1 kg zlata 2511 mark. Potemtakem dobimo: 2952 kron — 3100 frankov — 2511 mark. Ena krona je torej več vredna kakor 1 frank, a manj kakor 1 marka.

2. Banke in papirnatí denar.

Vendar pa v nobeni državi ne ostane zlato v prometu, kajti pretežno je, da bi se velike svote mogle plačevati v zlatu, tudi prenevarno, tudi bi se zlatu preveč obrabalo.

Zato se nahajajo v vseh državah banke, katere imajo zlato v svojih zalogah, a izdajajo posebne nakaznice, v katerih jamčijo, da dobi vsak prinosec dotične nakaznice na zahtevo ono svoto v zlatu, na katero se glasi nakaznica. V Avstro-Ogrski je prevzela ta posel Avstro-Ogrska banka in izdajala je papirje, naš papirnatí denar. Na vsakem takem papirju je še sodaj natisnjeno in podpisano od Avstro-Ogrske banke, da izplača na zahtevo pri svojih blagajnah na Dunaju in v Budimpešti za vsak bankovec ono svoto, ki jo izkazuje bankovec, in sicer v zakonitem kovinstem denarju; tak denar pa je od leta 1892 dalje zlato. Seveda je banka morala imeti za bankovec primerno kritje deloma v zlatu, deloma v drugih vrednostih, tako, da je lahko vsak čas zamenjala papir za zlato.

Pred vojno se je tudi lahko povsod dobilo za papir toliko denarja v zlatu, kakor je kazal bankovec in ker so bili bankovci bolj priročni, se je splošno rajše jemalo papirnaté bankovce, kakor pa zlato.

Z izbruhom vojske se je položaj temeljito izpremenil. Država je hitro nakupovala v inozemstvu rane potrebščine. Inozemstvo pa ni več zaupalo banki in državi, da bodeta mogli za papirnaté bankovce plačevati zlato in zahtevalo je plačilo v zlatu. Ker država ni imela zlata, ga je odvzela Avstro-Ogrski banki in žnjim plačala razne nabave, zato je pa banki prepovedala, izplačevati za bankovce zlato. Država je pa potrebovala veliko denarja tudi v notranjosti, stroški za vojaštvo, za podporo vpoklicanih itd. so se množili. Preskrbela si je potrebna sredstva na ta način, da je banki zaukazala, naj tiska toliko več bankovcev. Na ta način je torej šlo pokritje za stare bankovce v inozemstvo, a po vrh tega se je izdala velika množina bankovcev brez pokritja. Ob razpadu države se je cenilo število takih bankovcev na 54 milijard.

Na ta način se je izpremenila zlata valuta v papirnató valuto, denar je postal papir. Ker ni bilo pokritja za ta papir, se je sprejemal le radi tega, ker je država tako zaukazala. Država pa lahko kaj takega zaukaže le svojim lastnim državljanom, državna oblast ne sega preko njenih mej. Cisto naravno, da

Draginja raste od dne ds dne — in mnogo jih je, posebno med človeki in meščani, ki trde, da je kmet kriv draginje, čes, da on zahteva za svoje pridelke pretirane cene. Potrebno je, da smo si v tem na čistem in zato naj služijo sledeče vrstice:

1. Zlato merilo vrednosti.

Ali je kakšna stvar draga ali po ceni, to moramo določiti še le tedaj, če primerjamo eno stvar z drugo. Kot splošno merilo za vrednost nam služi denar. Kot denar nam pa lahko služijo najrazličnejše stvari. Denar je lahko vsaka stvar, katero določi država, da se more kot denar sprejemati. Najdemo država, v katerih služi kot denar živina, v drugih zopet steklo v tretji zopet biseri, tudi sol itd. V vseh modernih državah, ki so udeležene na svetovni trgovini, se je uvedlo kot denar zlato, in tako je postalo zlato splošno merilo za vrednost posameznih stvari. Tako je tudi bivša Avstro-Ogrska leta 1892 vzela za podlago svojnemu denarnemu sistemu zlato in določila, da se mora iz 1 kg čistega zlata kovati 2953 K.

Vrednost zlata je po celem svetu, v kolikor pride v poštev mednarodna trgovina, enaka. Če torej hočemo primerjati vrednost avstrijskih zlatnikov z drugim denarjem, moramo vedeti, koliko zlatnikov svojega denarja, kuje druga država iz 1 kg. jednako čistega zlata.